

2021-10-25

Synpunkter kring förslaget om Budget 2022 - Ett öppet och starkt Malmö

Centrala Sacorådet i Malmö stad har genom kommuncentral samverkan (KCS) fått möjlighet att framföra synpunkter om förslag till budget 2022.

Efter ett antal utmanande år där staden ålagt våra verksamheter tuffa besparingar har det satt sina spår för våra medlemmars förutsättningar och i deras arbetsmiljö. Att förvaltningarna under 2022 får möjlighet till att hämta andan något, ser Saco som både välkommet och nödvändigt.

Saco anser att det finns flera berömvärda satsningar i budgeten som förtjänar att synliggöras, men från Sacos sida ser vi också en stad som har en betydande resa att göra för att matcha sina ambitioner med tillräckliga resurser. En budget som Saco skall kunna ställa sig bakom förväntar vi oss betydligt mer av, och i den följande texten så motiverar och utvecklar vi vårt ställningstagande.

En god organisation

Saco anser att målområde ”En god organisation” **utgör grunden** för att uppnå andra målområdena och bör ha en framskjuten position där målområdet på ett naturligt sätt vävs in som en förutsättning för att förverkliga de andra målområden. Skicka en värdefull signal till staden och visa att det är avgörande för att lyckas med de andra målområdena att Malmö stads medarbetare får rätt förutsättningar och resurser.

Saco välkomnar ambitionen att bli Sveriges **bästa offentliga arbetsgivare**. Men det förpliktigar och krävs att staden arbetar utifrån en partsgemensam handlingsplan. I Arbetsmiljöverkets inspektion i Malmö stad påtalas stora brister i stadens **systematiska arbetsmiljöarbete**. Saco har länge uttryckt att det är en grundförutsättning att vi arbetar systematiskt med arbetsmiljön och det är positivt att detta viktiga arbete tas upp i budgeten. Arbetet är stort, det krävs engagemang och tar mycket resurser men arbetet behöver göras nu.

Saco ser väldigt positivt på att budgeten preciserar behovet av ett **förebyggande diskrimineringsarbete** och att det anges att **Aktiva åtgärder** ska arbetas med i hela organisationen på alla nivåer. Malmö stad behöver stappa upp i detta arbete och leverera på ett sätt som möter upp mot lagstiftningens intentioner. Det behöver jobbas i hela staden med dialoger om normer, attityder och beteende för att medvetandegöra frågan på bred front i våra verksamheter och inte som idag endast på ledningsgrupps nivå.

I budgeten står att **arbetet ska vara långsiktigt hållbart och fritt från diskriminering**, Saco instämmer helt i detta. Äldre kan och vill arbeta längre – under rätt förutsättningar. Tillvarata äldre kollegor och deras kompetens genom att öppna upp för nya lösningar på anställningsvillkor – såsom arbetstid och tjänstgöringsgrad. Det kommer bli en strid på kniven om arbetskraften. Att då se den potential som finns bland äldre, personer med

Centrala Sacorådet i Malmö stad

funktionsnedsättning eller personer med språksvårigheter kommer bli nödvändig. Kompetensutveckla medarbetare med signalen om att personer som är på väg mot eller uppnått så kallad pensionsålder är en viktig resurs och skapa universellt utformade arbetsplatser som är inkluderande för alla.

Saco anser att det är av största vikt att säkra **kompetensförsörjningen** i kommunens verksamheter. Malmö stad har en stor utmaning i att rekrytera akademiker med hög kompetens. För att Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare måste frågans höga prioritet synas i konkreta satsningar på såväl arbetsmiljö som konkurrenskraftiga marknadsmässiga löner. Saco anser vidare att satsningar behöver göras på kontinuerlig **kompetensutveckling** då kunskapsläget ständigt förändras. Det handlar om såväl vidareutbildning inom ett specialismråde som att få de kunskaper som krävs för att hantera nya digitala verktyg. Akademiker, oavsett om de är samhällsvetare, ekonomer, ingenjörer eller lärare är avgörande för att vi ska kunna svara emot morgondagens utmaningar. Saco efterlyser inte bara ytterligare resurser för kompetensutveckling utan vill också se att kompetensutveckling används som ett strategiskt verktyg för verksamhetsförändring/förbättring. **Saco yrkar på att nämnderna får i uppdrag att ta fram kompetensutvecklingsplaner på en strategisk nivå som möter de kompetensbehov som kraven på verksamheten ställer.**

Saco välkomnar inriktningen om att minska behovet av extern bemanning inom vård/omsorgsyrken. **Saco yrkar att denna målsättning ska gälla alla verksamhetsområden. Minska avrop av konsulttjänster och satsa på kompetensutveckling av befintliga medarbetare. Rekrytera ny personal inom de områden där det saknas kompetens.**

Saco ser att **digitalisering** kan ge positiva effekter men arbetsgivaren har en övertro till vilka effektiviseringsvinster och förbättringar inom arbetsmiljön som digitalisering kan leda till och hur snabbt sådana vinster syns i verksamheten. Utveckling och implementering av nya arbetssätt och system innebär ett resurskrävande utvecklingsarbete för medarbetarna. Saco vill betona att kvalitet och arbetsmiljö måste gå hand i hand med digitaliseringen. Vi vill poängtera vikten av att tillsammans med medarbetarna utveckla digitala lösningar som stöttar deras professionella arbete samt att politiken tar ansvar för att det krävs resurser för att göra denna förändring. Saco känner en oro inför skrivningen om **e-tjänster som norm** vilket riskerar att reducera digitalisering till att handla om enbart ”nya” e-tjänster för malmöbon och inte omfattar behov av tex fungerande verksamhetssystem som stöttar medarbetare i deras arbete.

Saco välkomnar uppdraget att aktivt och systematiskt arbete med **hot och våld** i samtliga nämnder. Sacos medlemmar befinner sig i en utsatt situation utifrån hot och våld eller risk för hot och våld i sitt dagliga arbete. Organisatoriska förutsättningar har stor betydelse för att förebygga hot- och våldssituationer. Satsa på balans mellan krav och resurser och andra organisatoriska förutsättningar för en rimlig arbetsmiljö! Sådan satsning är lika viktig som på förebyggande arbete gentemot malmöbon för att minimera hot och våldssituationer. Det är viktigt att staden arbetar proaktivt och att det är nolltolerans för detta inom vår organisation.

Centrala Sacorådet i Malmö stad

Om malmöbon lär känna oss och inte bara möter ett namn på papper och de får veta vem de ska vända sig till, så minskar risken för hot och våld.

Saco välkomnar resurser för att förbättra villkoren för anställda inom Omsorgsförvaltningarna och förbättra arbetsmiljön bland annat genom ambitionen att minska antalet anställda per chef och ta fram adekvat stöd till cheferna. Saco anser att förstalinjens **chefers förutsättningar** är kraftigt eftersatt i flera av stadens förvaltningar och måste förbättras för att kunna uppnå en god arbetsmiljö.

Saco vill ta tillfället i akt och framföra att utifrån ett jämställdhetsperspektiv anser Saco att Malmö stad ska ordna tillfälliga omplaceringar alternativt kompensera för inkomstbortfall, för **gravida kvinnor i pandemin**, som idag förbjuds att utföra arbete på den fysiska arbetsplatsen.

Saco vill betona att oavsett vilka mål som politiken sätter för nämnderna och verksamheten så är det avgörande att budgeten är anpassad därefter. Föreskriften om Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) anger att det ska råda **balans mellan krav och resurser**. De politiska beslutsfattarna har det yttersta ansvaret att säkerställa detta.

Utbildning och arbete

En viktig förutsättning för att kunna etablera sig i samhället och komma in på arbetsmarknaden är en gymnasieexamen. Arbetet med att nå dit börjar redan i förskoleåldern och fortsätter sedan genom hela grundskolan. Saco välkomnar skrivningarna om att stärka elevhälsan, språkutvecklingen och förbättringar av arbetsmiljön för såväl medarbetare som elever i skolan. Saco vill på detta område peka på **skrivelsen från Lärarnas Riksförbund** som Saco ställer sig bakom.

Saco vill utöver lärare även uppmärksamma **andra professioner inom skolans värld** som spelar en oerhört viktig roll för elevers förutsättningar att klara utbildningarna och för att avhoppet ska minska. Det handlar om kuratorer, studie- och yrkesvägledare, psykologer och skolbibliotekarieer, även inom vuxenutbildningen och SFI ser Saco ett stort värde av dessa yrkesroller. Saco anser att det är positivt att det tillsätts resurser till **elevhälsan**, det är avgörande om vi ska lyckas fånga upp barn tidigt så att det kan få förutsättningar att klara skolan. Det är dock en blygsam satsning på det förebyggande arbetet med insatser för barn och unga. Om Malmö stad skulle lägga på elevhälsa vad genomsnittskommunen i Sverige lägger på sin elevhälsa så saknas det 20 miljoner bara i grundskolan och då har man i denna siffra inte beaktat om det skulle bli eventuella lagförändringar gällande tillgång på elevhälsa. Om man då även beaktar att Malmö stad har större utmaningar än genomsnittskommunen och att den psykiska ohälsan bland barn ökar så anser Saco att elevhälsan behöver betydligt större satsningar än så för att våra medlemmar ska få de förutsättningar som krävs för att arbeta förebyggande.

Saco tycker det är bra att barn förs fram som en viktig målgrupp i flera sammanhang, och ser glädjande på resurser till förskolan där bland annat **språkutveckling** nämns. Kopplat till det så tycker vi att det var tråkigt att förskolan på många plan tappades bort i stadens

Centrala Sacorådet i Malmö stad

biblioteksplan 2022 – 2027. Egentligen så borde ju det vara inom just förskolan som man med tidiga insatser kan uppnå ett gott resultat med förhållandevis små resurser. Från Sacos sida anser vi det önskvärt att det i budgeten framförs värdet i att det rekryteras **bibliotekariekompetens** även inom den förvaltningen.

Saco instämmer i att det är ett viktigt mål att få fler i arbete. Staden bör göra en extern utvärdering för att se vilka effekter som arbetsmarknadsanställningar hittills gett, innan krav kan ställas om att skapa fler sådana här anställningar i hela organisationen. Dessutom finns frågan kring utfall av den här typen av insats på lång sikt för Malmöbon samt för stadens medarbetare. Sacos upplevelse är, att trots löfte om det motsatta, så har arbetsmarknadsanställningarna lett till viss undanträngningseffekt och arbetsuppgifter inte alltid varit lämpliga. Ansvaret att ta fram stor mängd platser och att handleda har varit mycket resurskrävande för våra medlemmar. **Saco yrkar på att dessa insatser görs med kvalitet framför kvantitet, utvärderas samt att debiteringssystemet för uteblivna platser slopas omgående!**

I budgeten anges det att Malmöbor som ansöker om ekonomiskt bistånd **inom 14 dagar** ska delta i en **insats** som tar individen mot arbetet eller utbildning. Saco ställer sig frågande till om politiken säkerställt att detta är möjligt utifrån de **resurser** ni ger verksamheten och om kvalitetsaspekten beaktats. Sacos erfarenhet av att styra på detta sätt leder till att medarbetare mäts på antalet de lyckas skicka vidare till insats inom 14 dagar, även om det sedan blir ett misslyckande och leder till merarbete då medarbetarna på grund av den höga arbetsbelastningen inte hunnit utreda behovet tillräckligt. Medarbetarnas uppdrag är redan att stötta malmöborna mot självförsörjning. Vad är det som gör att politiken frångår att den politiska styrningen ska präglas av tillit i detta avseende?

Stadsutveckling och klimat

Saco välkomnar de förslag för ett hållbart Malmö som presenteras i budgeten. Sacos medlemmar är engagerade i frågan om klimatkrisen och vill ha en arbetsgivare som tar ansvar för sin del av **klimatomställningen**. Men nämnderna som är uppdragssatta till att just förverkliga dessa uppdrag är de som levt med de tuffaste besparingskraven de senaste åren, vilket bland annat lett till avslutade AVA-anställningar med olyckliga komptenstapp som följd. Från Saco vill vi se att de **omfattande uppdrag** som ges de tekniska nämnderna och miljönämnden följes upp med ordentliga ramtillskott, så dessa verksamheter får **förutsättningar** till att rekrytera igen. Speciellt viktigt blir det då i stort sett inga av de riktade statsbidragen för 2022 kommer dessa verksamheter till del.

Trygghet och delaktighet

Saco ser positivt på att **förebyggande och främjande insatser**, för att skapa trygghet och delaktighet i staden, lyfts fram. I tider med ett ansträngt ekonomiskt läge finns risken att dessa insatser som sällan är lagstadgade tas bort när kostnader behöver minskas.

Frågan kvarstår om utvecklingen av förebyggande insatser ens är möjlig eller om resurser äts upp av tidigare underskott som inneburit att lagstadgade verksamheter är underfinansierade samt ett ökat behov hos Malmöbon? Löpande kan vi läsa i ärende till Kommunstyrelsen om

Centrala Sacorådet i Malmö stad

insatser som inte beviljas i tid inom socialtjänstförvaltningarna och det finns över 700 barnärenden som ej är utredda i tid (siffran tagen från verksamhetssystemet koll efter att efterfrågat den från verksamheten men inte kunnat få ett svar) och över 300 granskningsärenden inom överförmyndaren - inom lagstadgad tid, vilket är mycket allvarligt.

Saco anser att det är bra att det görs satsningar på kompensatoriska insatser för **barn i hemlöshet** men skulle vilja se att satsningar gjordes så att inga barn skulle behöva leva i hemlöshet. Saco vill dock, utifrån rådande läge, att det utöver resurser till civilsamhället tillförs resurser för kompensatoriska insatser som utförs inom den egna organisationen såsom ökade antal utredningar och insatser för barns som far illa och ökade insatser från skolan/förskolan bland annat.

Saco ser med oro på hur allt mer av samtalet om trygghet och välfärd handlar om **kontroll, krav och fusk** och nästan ingenting om orsakerna till behovet av stöd eller vilka insatser som visat sig göra skillnad. I förlängningen riskerar ett sådant fokus att gå ut över Malmöborna. Ökad kontroll utan intention att hjälpa kan även leda till att hot och våld ökar.

Sacos generella ställningstaganden

Saco vill särskilt lyfta fram vikten av att beakta forskning, ha helhetssyn och arbeta med delaktighet från alla professioner i organisering och utveckling av stadens verksamheter.

Stadens olika nämnder, förvaltningar och verksamheter behöver arbeta tillsammans med de utmaningar som är gemensamma och det behöver skapas forum med mandat att samverka över gränserna på alla nivåer. Demografipengar och indexering anser vi inte kan räknas som egentligt budgettillskott, utan det är pengar som äts upp direkt av kostnader kopplat till demografiska förändringar och kostnadsökningar. Här har politiken ett stort ansvar. Det är en social investering att satsa på människorna i staden.

Ta ansvar genom att säkerställa att det finns balans mellan krav och resurser i verksamheten och ge medarbetare förutsättningar att utföra arbete med god kvalitet. Saco är försiktigt positiva till att årets budget bryter trenden av effektiviseringskrav och hoppas fortsatt på att se en gynnsam utveckling av satsningar på underfinansierade verksamheter. Flera års hyvling i organisationen har satt spår och medför att årets satsningar är långtifrån tillräckliga för att uppnå balans.

Saco ställer sig oeniga till förslag till budget 2022 då Saco inte ser att det finns balans mellan krav och resurser. Saco anser att det är av största vikt att politiken ytterst tar sitt ansvar för att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

För Centrala Sacorådet i Malmö stad

Lina Svärd
Ordförande